

Årskalender Tyskland

6. januar:

Heilige Drei Könige
Børn klæder sig ud som hellige tre konger-stjernesangere. I de katolske delstater nyder dagen højere prioritet end i Slesvig-Holsten.

14. februar: Valentinstag
Hustruen hædres med blomster og små gaver.

Rosenmontag

I middelalderen var karneval en frugtbarhedsfest. I dag: Karnevalsop-tog især i Sydtysskland, og i mindre grad i Slesvig-Holsten. Børnene klæder sig ud.

21. februar: Biikebrennen

Særligt udbredt i Nordfrisland, men i stigende grad også på østkysten og på fastlandet: Der tændes store bål ved kysten. Herefter følges man ad til grønlangkålsspising på en restaurant. På de nordfrisiske øer er biikebålene efterhånden en sand turistattraktion. Baggrund: Afsked med hvalfangerne.

Ostern

Påskesøndag skal børnene lede efter små gaver og slik, som forældrene har gemt i haven eller i huset.

2. søndag i maj: Muttertag

Mor får blomster og forvæns af hele familien.

Christi Himmelfahrt

Oprindeligt: Helligdag. I dag: Fars dag. Mændene tager afsted i grupper med en trækvogn smykket med majgrønt og drikker sig stangfulde.

Pfingsten

En af kristendommens tre vigtigste helligdage. I gamle dage: Pinseregning. Man slukkede for varmen og gjorde hele huset rent. Fandtes også i Danmark.

Abifeiern

På de tyske gymnasier afvikles studenterballer. Moderne: Alle studenter får en t-shirt med påtryk, eksempelvis »Abi 2008«. Også biler udstyres med »Abi 2008«-mærkater.

Erntedankfest

Første søndag i oktober: Kirkerne udsmykkes, høstkranser hænges op. Central fest.

Laternelaufen i oktober

Børn har selv lavet lanterner og synger de kendte sange under aftenens lanterneoptog.

31. oktober: Reformationstag

I dag: Halloween (All Hallow's Eve - Allerheligen). Græskar udhules, og der skæres uhyggelige ansigter i dem. Bør-

nene forskrækker naboerne med deres gyserkostumer og kræver: »Süßes oder wir geben Euch Saures!«

Oprindelse: Kelterne fejrede afslutningen på deres kalenderår den 31. oktober med lanterner og udhulede roer for at jage de onde spøgelser væk.

Advent

Adventskrans med fire stearinlys, der tændes et efter et på adventssøndagene.

Adventskalender

Købte eller selvavede kalender hovedsageligt for børnene fra 1. til 24. december.

6. december: Nikolaus

Natten fra den 5. til den 6. december stiller børnene en støvle ud foran deres dør eller i vindueskarmen. Når de vågner næste morgen, har Nikolaus fyldt støvlen op med små gaver og slik - forudsat, at børnene har været artige!

24.-26. december: Weihnachten

Ligesom i Danmark går mange familier til julegudstjeneste. Juletræet smykkes med sølv- og guldfarvet lametta, girlander, farvede glaskugler og kunstsne. Julemenuen kan være gåse- eller andesteg eller bare kartoffelsalat med pølser - så går det hurtigere i køkkenet.

Børnene siger digte op eller synger, inden de får juletræet at se og må pakke gaver ud.

31. januar: Silvester

Typisk ret: Appelkoken (også kaldt Förtchen og Futtjes eller på dansk: æbleskiver). Uanset festrammerne - party, bal eller hyggeligt samvær - nytårsnat fejres altid. Efter midnat knalder traditionelt ikke kun champagnepropperne men også raketter.

1. Januar - Neujahr

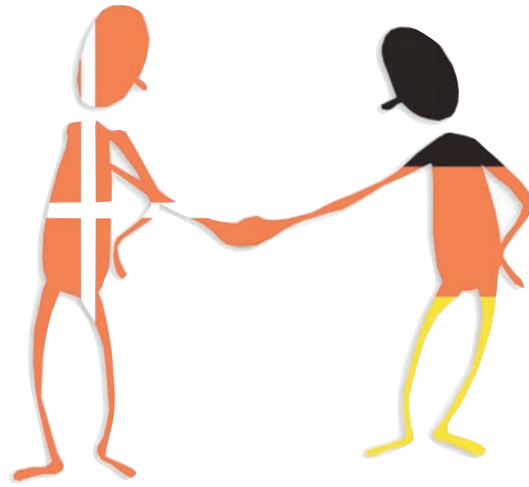
Skikke med forskellig betydning i grænselandet:

Rummelpot

Børnene klæder sig ud den 31.12. og går fra hus til hus for på syngende vis at opkræve slik: »Rummel, rummel, røten, Giff mi en paar Föten! Lat mich nich so lange stahn, Denn ick mut noch wieder gahn!«

Polterabend

Venner, naboer og familie fejrer brudeparret før brylluppet. Der hænges girlander op, tallerkener og kopper smadres foran husdøren (skal ifølge gammel overtro bringe held), der danses, drikkes og leges indtil midnat.

Gode naboer har altid noget at fortælle hinanden.

I det ny år vil vi hver lørdag berette fra danskernes og tyskerne dagligdag i regionen Sønderjylland-Schleswig. På den måde lærer vi hinanden endnu bedre at kende på tværs af grænsen. Lige fra vore familier, skoler, arbejdsmarkedet og frem til kultur, traditioner, fritid, erhverv og politik.

»Unter Nachbarn - blandt naboer« er et fælles projekt i:

FLENSBORG
AVIS

sh:z

DerNordschleswiger

Sketches og taler efter maden

Familiefester står i høj kurs hos tyskerne. Familien er atter trendy. Hos familien Jensen-Hansen i Oeversee fejrer unge og ældre traditionelt sammen.

OEVERSEE. - Til jul får vi kun pølser og kartoffelsalat, siger Heinke Jensen-Hansen, der indførte den lidt spartanske ret for mange år siden.

At stå bag komfuret i timevis, som langt de fleste mødre gør den 24. december, har landmandskonen ikke tid til. Heller ikke juleaften.

- Der er noget at lave på gården året rundt. Så jeg har simpelthen ikke tid til at tilberede de helt store måltider, siger hun resolut. Hendes sønner syntes altid, at »det hurtige måltid var super«, dengang de var unge. Så var der ikke så længe til, at gaverne skulle pakkes ud.

Nu om dage fejrer ægteparret Heinke (56) und Hans-Heinrich Jensen-Hansen (58) i første omgang juleaften alene. Senere kommer så sønnerne, deres hustruer samt børnebarn på besøg for at hygge sig med forældrene.

Heinke er ganske liberal, hvad det angår:

- Jeg synes, de unge mennesker må selv om, hvor de vil tilbringe juleaften, siger hun.

En stor begivenhed

Sønnen Stephan (27), den yngste, bor også på gården sammen med sin samlever-ske Stefanie og deres søn Felix. Dermed er samtidig afklaret, hvem der skal overtage gården en dag.

Lille Felix har nærmest fortryllet sine bedsteforældre. Ikke mindst under barnedåben.

- Det var en stor familiebegivenhed for os. Det gode er: Som bedsteforældre, set fra anden række, kan man jo bare slappe af og nyde seancen, husker Heinke.

Efter dåben i kirken var gæsterne indbudt til middagsmad på kroen. Derefter var de, der havde lyst, inviteret hjem i den store dagligstue for at afslutte dagen over et stykke kage og kaffe eller te.

Især de kirkelige ceremonier nyder høj prioritet hos ægteparret Jensen-Hansen: Barnedåb, konfirmation, den ældste søns imponerende bryllup - altsammen uforglemmelige oplevelser.

Især brylluppet, som Heinke og Hans-Heinrich i ugevis havde været med til

Familien Jensen-Hansen lægger stor vægt på familietraditioner. Her ses Heinke og Hans-Heinrich Jensen-Hansen sammen med deres søn Stephan, hans hustru Stehanie og lille Felix. (Foto: SHZ)

” Danskerne synger altid - til enhver lejlighed. Og de elsker deres Dannebrog på bordet. Et så inderligt forhold har vi ikke til vort flag.

Hans.-H. Jensen-Hansen

at forberede. De havde endda lavet en flere siders bryllupsavis til begivenheden.

- Vi giver vore børn nogle af de traditioner med på vejen, som vi selv har overtaget fra vore egne forældre. Det gælder også de kristne værdier i livet, understreger Hans-Heinrich.

- Jeg synes, det er dejligt, når familietraditioner overtages af den næste generation, tilføjer Heinke.

Deres egen bryllupsfest for næsten 30 år siden blev næsten udelukkende planlagt og arrangeret af deres forældre. Som det nu engang var dengang. I dag ville Heinke gøre meget anderledes.

- Jeg havde gerne inviteret flere personlige venner til min bryllupsfest, siger hun.

Udklædt som nisser

De dejligste fester hidtil - det er de to enige om - var deres ti års-bryllupsdag og sølvbrylluppet.

De havde besøg fra familie og venner fra nær og fjern, naboerne deltog også, og efter maden var der mange morsomme indlæg.

- Det var helt utroligt, hvad folk havde forberedt

af sketches, fortæller Heinke.

En del af familien var udklædt som nisser, med kæmpe nissehuer trukket ned over både ansigt og overkrop, og på deres maver var der malet ansigter. Folk skreg af grin.

For landmandsparret hører sketches og taler obligatorisk med til reportoiret af enhver stor familiefest.

- Jeg har selv været udklædt som kvinde til en fest. Ak, jeg har deltaget i så meget nonsens, smiler Hans-Heinrich.

»Hos os var der altid gang i den«

Ægteparret Jensen-Hansen kunne ikke finde på at undlade bare en eneste rund fødselsdag eller jubilæumsfest - det gælder såvel familien som vennekredsen.

Ved store begivenheder flyttes fetivitaten til gæstgiveriet, ligesom forældrene allerede gjorde, husker Hans-Heinrich, der kommer fra en stor familie med tre søskende.

Også hans bedsteforældre boede på gården i sin tid.

Når onkler, tanter, niecer og nevøer kom på besøg,

blev det hurtigt for trangt i dagligstuen, så man lejede sig ind i det lokale gæstgiveri.

- Hos os har der altid været gang i den. Det var helt normal for mig, at der hele tiden var mange mennesker omkring mig, siger den 58-årige.

Familien er vigtig - uden tvivl. Derfor lægger ægteparret også stor vægt på, at deres børn sammen med deres familier kommer på besøg, når der er fødselsdag i huset. Om aftenen serveres der et lækkert måltid, man sidder sammen og snakker om ditten og datten. Men hos Jensen-Hansens serveres der - ligesom hos mange andre familier på landet - ikke fløde- eller cremelagkager efter maden.

- Jeg kan ikke fordrage lagkager, indrømmer Hans-Heinrich og tilføjer:

- Men det spiller heller ingen stor rolle. Hovedsagen er, at man er sammen med familien.

Hans-Heinrich Jensen-Hansen har levet i Oversø gennem flere generationer, så han har optaget regionens skikke og traditioner sammen med modernismen.

At landsbyen ligger tæt på Danmark, siger han, har aldrig spillet en stor rolle. Men han sætter pris på danskernes hyggelige væremåde, beundrer deres afslappethed og den time-lange spisning og samvær omkring familiebordet.

- Danskerne synger altid. Ved enhver lejlighed. Og de elsker deres Dannebrog på bordet. Et så inderligt forhold har vi ikke til vort flag, siger han.

Angela Jensen

Kommende emner

12. januar:

Børnepasning og familiepolitik nord og syd for grænsen

19. januar:

Trafikregler. Heriblandt: Kan man miste kørekortet i nabolandet?

Typisk dansk - typisk tysk?

»Andere Völker, andere Sitten«. I det dansk-tyske grænseland er det gamle tyske ordsprog knap så anvendeligt.

Familiefester fejres med den samme lidenskab og opbydelse nord og syd for grænsen. Religiøse fester og helligdage fejres i mere snævre familiære rammer. Kun udformningen af festerne og familietraditionerne adskiller sig og er dermed - om man vil - typisk danske eller tyske.

Madens betydning

Således er måltiderne det centrale midtpunkt for enhver dansk fest. Spisegildet varer ofte flere timer med fællessang og taler ind imellem.

Syd for grænsen holdes talerne først efter hovedretten, sketches og andre indlæg må vente, til tallerkenerne er taget fra bordet.

BLANDT NABOER - UNTER NACHBARN

Ved tyske familiefester gælder: Ikke måltidet står i forgrunden, men festen bagefter.

Det er en god dansk skik at rose værten for traktementet og den pietetsfulde udformning af festen. Efter maden kvitterer danskerne med et hjerteligt »tak for mad«. Selv flere dage senere smigres værten med et »tak for sidst«.

Uanset om det er på hel-

ligdage, fødselsdage, bryllupper eller ved andre begivenheder: Dannebrog er allerstedsnærværende.

Danskerne har et inderligt forhold til det rød-hvide flag. Det hejses i haven, pryder girlanderne på juletræet, pynter på bordduge, servietter, invitationer og familieannoncer. Selv kager og tærter udstyres med Dannebrog. Og: Ingen dansk familiefest uden mini-Dannebrog på bordet.

Fodboldrejser

Et andet eksempel: Konfirmationer, der i Danmark nyder en endnu højere status end i Tyskland - især hvad gaver angår. For tiden dominerer især helikopterflyvninger og fodboldrejser til udlandet de unge danskeres gaveønsker.

Familiefester er en århundreder gammel tradition på begge sider af

grænsen. Ud over kristlige og familiefester fejrede man regelmæssigt såkaldte arbejdsfester. Kun få arbejdsfester har overlevet frem til i dag. En af dem er høstfesten, som i Danmark dog fejres uden den i Tyskland obligatoriske høstkrans.

Også nabofester, der typisk holdes på landet, hører med til arbejdsfesterne. Det var ganske normalt, at man fejrede det gode nabo-skab og - mere end i dag - delte glæde og lidelser med hinanden. Det var nøje fastlagt, hvem der skulle invitere hvilke naboer til hvad og hvornår. Den kollektive samhørighed betød, at familier og naboer også stole på hinanden i dårlige tider.

I dag rykker familierne tættere sammen igen. På begge sider af grænsen.

Angela Jensen

Det er hyggen der tæller

Familiefester. Ægteparret Anders Holm og Marie Præstholt fra Kollund og deres tre børn, Karoline, Anna og Mathias holder de danske traditioner i hævd.

Familien Holm/Præstholt: En stor buket familietraditioner. (Foto: SHZ)

KOLLUND. Det kan virke lidt grotesk, når familien Præstholt fejrer påske: Natten til påskesøndag gemmes en sko fra hvert familiemedlem i haven. Den næste morgen hopper de så - på et ben - gennem haven for at finde den igen.

En sko fyldt med slik? I Tyskland er det som regel et domæne for Nikolaus. Marie Præstholt (35) ryster på hovedet:

- Nikolaus kender vi slet ikke i Danmark. Sko-legen er en fast påsketradition, som er givet videre fra generation til generation i min familie, siger hun.

Marie er lærer, Anders har læst teologi. Familien er stor; begge har hver to søskende, der alle selv har børn. Og når der skal fejres store familiefester i Kollund, så bliver hele storfamilien selvfølgelig inviteret med.

- Det bliver der ikke rokket ved, siger Anders, der kommer fra en præstefamilie, hvor de kristelige fester altid har spillet en særlig rolle.

På den måde har Marie og Anders hver medbragt en stor buket familietraditioner ind i ægteskabet.

Med bind for øjnene

- Fødselsdage har altid været noget helt specielt. Da jeg var lille, fik jeg bind for øjnene. Alle rundt omkring mig sang og ledsagede mig til fødselsdagsbordet, fortæller Marie.

Hun husker tydeligt det »overvældende øjeblik«, da bindet blev taget af, og hun endelig kunne se de mange gaver på bordet. »Holm-Præstholt-fødselsdagene« fejres på samme vis. Hele klassen eller børnehavegruppen kommer på besøg, de får slik og synger, og udenfor i haven vajer Dannebrog. Så ved alle: Her fejres fødselsdag.

Anders er glad for, at Marie viderefører denne familietradition. For som han lidt flovt medgiver:

- I min familie hændte det endda, at vi glemte en fødselsdag.

Danskerne fejrer gerne og ved nærmest enhver begivenhed, der byder

” Man skal aldrig fejre to familiefester samtidig. Vi blev viet samme dag, børnene blev døbt. Med det resultat, at vort bryllup nærmest ingen rolle spillede.

Marie Præstholt

sig. Gæstelisten er som regel lang. Også hos Marie og Anders.

Store familiefester fejres gerne i de forskellige sommerhuse, som deres forældre, onkler og tanter ejer i Tornby ved Hirtshals. Et ægte refugium for hele familien, og et hyggeligt og privat sted at feste.

Programmet for de store fester har Marie og Anders overtaget fra deres forældre. Først skal der laves en bordplan; hvem skal sidde ved siden af hvem. Værten hilser på gæsterne, så kommer maden på bordet.

Personlige vers

Spisningen kan vare flere timer i Danmark og afbrydes jævnligt med en fællessang eller en tale, fortæller Marie og Anders og tilføjer:

- Især »lejlighedssangen« er populær på familiefester. Man låner melodien fra en kendt folkesang og skriver en tekst til den, som passer til lejligheden.

Anders er selv hobbydigter og brygger ofte på sine manuskripter i timevis. Den 34-årige teolog kunne aldrig finde på bare at downloade tekstfor-slag på internettet:

- Mine vers er helt personligt relateret til hvert enkelte familimedlem.

Varm grød eller a la mande?

Danske festmåltider tilberedes i eget køkken. Og madlavning må siges at være Marie og Anders store passion.

Til jul skal det være gås eller and, det er der intet at raffe om. Men når det drejer sig om et andet, traditionelt julemåltid, så er det slut med lutter enighed.

Skal risengrøden serveres varm som forret, som Marie kender det hjemmefra? Eller som ris a la mande - kold og forfinet med fløde, med en ordentlig sjat kirsebærsovs på - som Anders' familie

(og julenisserne) er vant til at få den serveret? Hvorom alt er: Det gælder om at finde mandelen, der er gemt i risengrøden for at få den såkaldte mandelgave.

For Marie og Anders hører risengrød - uanset måden, den er tilberedt på - lige så meget til julen som selveste julemanden. Det samme gælder den årlige julefrokost, en stor dansk julebuffet, som typisk fejres med hele storfamilien første juledag. Godt en uge senere, til nytår, samles Kollund-familien igen rundt omkring søde sager; så skal de have kransekage.

Adspurgt om, hvilken familiefest der har gjort særligt indtryk på hende, svarer Marie:

- Vore børns barnedåb. Familie og venner kom fra nær og fjern. Det var dejligt. Men vi lærte også noget den dag, siger Marie:

- Man skal aldrig fejre to familiefester samtidig. Vi blev viet samme dag, vore børn blev døbt. Med det resultat, at vores bryllup nærmest ingen rolle spillede.

Set i bakspejlet ville parret have valgt en anden dag til brylluppet og holdt en yderligere stor fest med venner og familie. Også syv-årige Karoline husker tydeligt dobbelfesten, og den dag i dag spørger hun:

- Mor, hvorfor havde du egentlig bukser på den dag og ikke en bryllupskjole?

Angela Jensen

Årskalender Danmark

6. januar: Hellig tre konger
Hellig tre Kongers aften kan man ifølge gammel overtro se sin kommende ægtemand i drømme. Gå baglæns i seng og sig: Jeg beder jer, hellige konger tre, at I i nat vil lade mig se, hvis seng, jeg skal rede, hvis dug, jeg skal brede, hvis brud, jeg skal være, hvis navn, jeg skal bære med ære.

2. februar: Kyndelmisse
Blev i gamle tider opfattet som den dag, vinteren vender. Også kaldt lysenes messe. Man spiste, sang og dansede i tre dage. I katolske kirker tænder man stadig lys til Jomfru Marias ære den 2. februar.

14. februar: Valentins dag
Som i Tyskland

Fastelavn
Tyske købmænd hentede fastelavn (karneval) til Danmark sidst i det 13. århundrede. I dag: Børn klæder sig ud og slår katten af tønden. Katten symboliserer oprindeligt vinteren, som skal jages bort.

Pers aften
Man tændte bål på stranden eller bavneshøje som symbol på, at nu er det forår og hvalfangsten kan begynde. Traditionen er nærmest uddød i Danmark.

Gækkebreve
Børn sender deres venner gækkebreve i tiden op til påske. Modtageren skal gætte, hvem der har sendt brevet, som indeholder prikker i stedet for bogstaver.

Påske
Påskeharen gemmer æg, som børnene skal finde. Traditionen stammer fra Tyskland og blev indført i Danmark sidst i det 18. århundrede.

Store bededag
Den fjerde fredag efter langfredag. Mange familiefester afvikles i den forlængede weekend, heriblandt konfirmationer.

2. søndag i maj - mors dag
Som i Tyskland

Kristi Himmelfart
Helligdag

Pinse
Tradition: At se pinsesolen danse. Familien står tidligt op for eksempelvis at køre ud i skoven og spise under åben himmel.

5. juni - grundlovsdag
I dag: Helligdag og såkaldt »fars dag«.

Studentehuer
Danske studenter får udleveret en hue sammen med eksamensbeviset. Vigtigt: Den må ikke tages af før den officielle dimission!

23. juni - sankthans
Der tændes bål langs kysterne. Bålet symboliserer solen. Øverst på bålet står heksen, som skal jages tilbage til

Bloksbjerg. Traditionen blev overtaget fra Tyskland omkring 1920. Man festligholder midtsommeren og årets længste dage. Man synger, spiser, drikker og fortæller børnene uhyggelige historier.

Høstfest
Som i Tyskland, dog uden høstkrans.

Lanternefest
Endnu en tysk tradition, der har fundet vej nord for grænsen. De tyske sange er oversat til dansk. I andre dele af Danmark er traditionen stadig ukendt.

31. okt.: Alle helgener
I dag: Halloween. Indtil begyndelsen af det 20. århundrede plejede danskerne traditionen med roerne, hvis spøgelsesagtige udseende og lys skulle forskrække naboerne.

Pakkekalender
Børnene får en lille gave hver decemberdag frem til juleaften. Kalenderen laves som regel af forældrene selv.

13. december: St. Lucia
Skandinavisk tradition: Lyspiger i lange, hvide kjoler og stearinlys i hånden synger: »Nu bæres lyset frem stolt på din krone. Rundt om i hus og hjem sangen skal tone...«

Advent
Som i Tyskland

Julen
Juletræet smykkes med Dannebrogsgirlander og flettede hjerter. Efter maden danser familien om juletræet og synger julesange. Herefter fordeles gaverne. Typisk: At deltage i julegudstjenesten.

Nytår
Typisk: Kransekage. Man koger sammen med familie og venner. Alle tager noget med, så det bliver en hyggelig aften med god mad.

Skikke med forskellig betydning i grænselandet:

Rummelpot
På Als går børnene fra hus til hus nytårsdag for at ønske et godt nyt år og får små nytårsgaver.

Polterabend
Venner »bortfører« den kommende brudgom en dag eller weekend. Well-ness og specielle aktiviteter står på programmet. I Tyskland svarer det til »Junggesellenabschied«. Polterabend på tysk: Naboer og venner smadrer tallerkener foran parrets dør før brylluppet for at ønske dem lykke.

Blå mandag
Mandag efter konfirmationen har de unge skolefri. Man mødes i byen for at give konfirmationspenge ud.

6. december - Nikolaus
Ukendt i Danmark